

Opplæringsavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår ref: RPU
Vår dato: 06.05.15
Deres ref: 15/1647
Deres dato: 19.03.15

Høring – NOU 2015:2 – Å høre til – Virkemiddel for et trygt psykososialt skolemiljø

Det vises til høringsbrev fra dere av 18.mars 2015 der det bes om kommentarer til forslag til endringer i opplæringsloven.

På bakgrunn av vår kompetanse har vi valgt å knytte bemerkninger til den rettslige delen av forslaget.

Jussformidlingen stiller seg positiv til at utvalget ønsker å gjennomføre lovendringer som i større grad skal ivareta elevenes psykososiale skolemiljø, og lovforslaget som er utarbeidet i den forbindelse.

Vi opplever, slik utvalget legger til grunn, at krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering i skolesammenheng er et problem. Elevenes lovfestede rettigheter oppfylles ikke, og verken foreldre eller elever synes å være klar over sine rettigheter. Videre er vår erfaring at klageordningen virker vanskelig å benytte seg av, og lite tilgjengelig for mange.

Jussformidlingen er på bakgrunn av våre erfaringer av den oppfatning at en endring som den skisserte er på sin plass for å sikre elevenes rettigheter og rettssikkerhet. Klare og tydelige regler synes å være nødvendig for å nå et slikt mål. Dette vil trolig bidra til en lik praksis og et regelverk som i større grad kan håndheves.

I høringens punkt 15.8.4 under «Elevenes subjektive opplevelse» fremgår det at det er den subjektive opplevelsen til eleven som er avgjørende for om ord og handlinger er krenkende. En slik lovfesting kan medføre mer oppmerksomhet rundt elevenes rettsstilling, fordi regelen blir mer synlig og tilgjengelig for foreldre, elever og lærere uten juridisk kompetanse. Dette mener Jussformidlingen er positivt.

Det følger videre av høringens punkt 15.8.3 under «Et trygt psykososialt skolemiljø» at utvalget foreslår å endre ordlyden i opplæringsloven § 9a-1 fra «godt» til «trygt». Vilkåret «godt» referer til et større spekter av vurderinger av skolemiljøet, mens «trygt» er en klarere henvisning til at elevene skal kunne forvente at deres skolehverdag ikke skal inneholde krenkelser. Vi stiller oss derfor positive til denne ordlyden.

Vilkåret «trygt» har et snevrere anvendelsesområde enn vilkåret om et «godt» skolemiljø, da et "godt" skolemiljø alltid vil måtte være trygt. Fordi dette vilkåret har et videre spekter mener vi at det er mer hensiktsmessig med en lovendring hvor man sier at skolemiljøet skal være både «trygt» og «godt». Videre er vår oppfatning at en slik formulering vil oppfylle klarhetskravet som stilles til barns rettssikkerhet på dette området.

I tillegg mener vi at en lovfestet aktivitetsplikt hos skolen som i større grad er presisert og konkretisert trolig vil bidra til en klarere ansvarliggjøring, der skolen og foreldrene får kunnskap om hva som kan forventes og hva som skal gjøres. Vår erfaring er, som departementet påpeker, at denne aktivitetsplikten ikke har vært tilstrekkelig klar tidligere. Det kan likevel være et problem at det ikke fremgår hvilke konkrete tiltak som skolen kan iverksette når det er behov for det. Selv om det ikke er hensiktsmessig å lovfeste konkrete eksempler på slike tiltak, mener vi det må gis noen føringer i forarbeidene eller rundskriv på hvilke tiltak som kan være relevante å iverksette i de konkrete tilfeller.

En slik veiledning bør ikke være uttømmende, men ved å konkretisere noen tiltak som skolen kan iverksette, og hva som i de konkrete tilfeller vil være tilstrekkelige tiltak, vil det kunne gi skolene bedre informasjon om hva de bør gjøre. I tillegg vil det gjøre det vanskeligere for lærerne å «komme seg unna», dersom ulike handlingsalternativer er skissert i en håndbok. Fra elevenes side kan dette være med på å skape en trygghet og en forutberegnelighet om hvilke tiltak som kan iverksettes. Det kan også virke allmennpreventivt for de som mobber, da de vil være kjent med noen konkrete konsekvenser som kan bli iverksatt.

Vi er i likhet med utvalget enig i at det er behov for en egen klageinstans for mobbesaker. Et lavterskeltilbud vil etter vår oppfatning kunne styrke elevenes vern og gjøre det lettere å håndheve regelverket. Vi anser barneombudet som en god instans for behandling av slike klager, da de har lang erfaring med saker som omhandler barn og barns rettigheter. Det kan i tillegg medføre at barnekonvensjonen, som utvalget mener burde få mer oppmerksomhet i slike saker, blir bedre ivarettatt og overholdt.

Jussformidlingen mener at en slik klageordning bør være gratis og lett tilgjengelig for alle. Dersom det oppstilles kostnader knyttet til klageordningen, så kan man risikere at noen familier ikke ønsker eller har anledning til å bruke penger på dette. Det er Jussformidlingens oppfatning at det ikke er heldig at barn fra ressursvake familier, skal fratas muligheten til klagebehandling. Om det vanskelig lar seg gjøre med et kostnadsfritt tilbud, har vi et forslag om at skolene kan bære disse kostnadene. På denne måten vil skolene ha et større insentiv til å løse mobbesaker før de når klageinstansen.

Med vennlig hilsen,
For Jussformidlingen

Joon-Petter Rudberg

Sigrid Fagerli

Lene Harling Nilsen

Daglig leder

Signid Fagerli
Leder Rettspolitisk Utvalg

Saksbehandler

Lene Tønnesland Grosås

Alexander Nyheim Jennsen

Lene T Grosås

Saksbehandler

Alexander N. J.

Saksbehandler

